

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1963

Vyhlášené: 06.03.1963 Časová verzia predpisu účinná od: 25.10.1967 do: 31.03.1971

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

23

ZÁKON

zo 6. marca 1963

o ľudovej kontrole a o národohospodárskej evidencii

Rozvoj výrobných síl a plnenie náročných úloh pri budovaní vyspelej socialistickej spoločnosti vyžaduje sústavne zlepšovať riadenie a zvyšovať účinnosť kontroly, ktorá je nedeliteľnou súčasťou riadenia na všetkých jeho stupňoch. V súlade so zásadami našej socialistickej ústavy, predovšetkým so zásadou demokratického centralizmu, a v súlade s ďalším prehĺbovaním socialistickej demokracie je potrebné upevňovať ústredné riadenie spoločnosti a štátu a posilňovať účinnosť riadenia rozširovaním všetkých foriem priamej účasti pracujúcich na riadení, najmä rozvíjaním účinnej kontroly a plným využívaním národohospodárskej evidencie. V podmienkach postupného prechodu k všeludovému štátu musí k tomu prispieť ľudová kontrola, organizovaná komisiami ľudovej kontroly, ľudom volenými a ľudu zodpovednými, ktorá bude rozvíjať štátnu a spoločenskú kontrolu v jednote s orgánmi a organizáciami Komunistickej strany Československa a pod jej vedením. Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa preto uznieslo na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

Základné ustanovenia

§ 1

Spoločenská funkcia kontroly v socialistickej štáte má mimoriadnu dôležitosť. Kontrola sa musí preto stať každodennou sústavnou prácou, ktorá umožní včas poznávať, predchádzať a prekonávať chyby a nedostatky, ktorá musí aktívne pôsobiť na ich neodkladné odstraňovanie, zovšeobecňovať, využívať a rozširovať dobré skúsenosti. Súčasne je potrebné zabezpečovať vysokú úroveň kontroly a spájať ju na všetkých stupňoch čo najužšie s národohospodárskou evidenciou, najmä so štatistikou tak, aby účinne napomáhala upevňovať centrálné riadenie, zvyšovať jeho účinnosť a prispievať k vysokej efektívnosti a proporcionálnemu rozvoju národného hospodárstva.

§ 2

(1) Hlavným článkom kontrolného systému v štátnej správe a v hospodárstve je sústava volených kolektívnych orgánov ľudovej kontroly. Orgány ľudovej kontroly vykonávajú a organizujú kontrolu tak, aby na obhajovaní celospoločenských záujmov a upevňovaní štátnej disciplíny sa priamo podieľali najširšie vrstvy pracujúcich a aby kontrola vychádzajúca z poznatkov a skúseností pracujúcich a opierajúca sa o národohospodársku evidenciu pohotovo a sústavne napomáhala rozvoju národného hospodárstva zovšeobecňovaním dobrých skúseností a predchádzala chybám a nedostatkom.

(3) Činnosť orgánov ľudovej kontroly sa rozvíja v najužšej spolupráci s orgánmi a organizáciami Komunistickej strany Československa a za ich vedenia.

§ 3

Kontrola je nedeliteľnou súčasťou riadiacej práce všetkých orgánov zodpovedných za riadenie národného hospodárstva a kultúrnej výstavby a všetkých vedúcich pracovníkov štátnych orgánov a socialistických organizácií. Riadiace orgány a vedúci pracovníci sú preto povinní organizovať a vykonávať účinnú kontrolu ako dôležitú štátnu a spoločenskú povinnosť, a to za účasti pracujúcich a ich spoločenských organizácií, najmä Revolučného odborového hnutia.

§ 4

(1) Nevyhnutným nástrojom riadenia je národohospodárska evidencia, ktorá zabezpečuje dôkladnú znalosť stavu a vývoja podnikov, jednotlivých odvetví i celého národného hospodárstva, najmä pre potreby jeho plánovania, ako aj hlbokú znalosť toho, ako sa plnia úlohy štátneho plánu a štátneho rozpočtu. Riadiace orgány a vedúci pracovníci sú preto povinní využívať národohospodársku evidenciu pre riadenie a organizovať ju tak, aby sa zabezpečila jej správnosť, úplnosť a včasnosť, aby bola účelná a umožňovala pracujúcim plne využívať jej údaje pri výkone kontroly.

(2) Národohospodárska evidencia zahrňuje evidenciu operatívno-technickú, evidenciu účtovnú a štatistiku. Organizovať jednotnú sústavu národohospodárskej evidencie je úlohou vlády.

DRUHÁ ČASŤ

Hlavné úlohy ľudovej kontroly

§ 5

(1) Hlavné úlohy sústavy orgánov ľudovej kontroly sú:

- a) kontrolovať, ako orgány štátnej správy a socialistické organizácie plnia smernice a uznesenia Komunistickej strany Československa, zákony, nariadenia a uznesenia vlády, a pôsobiť na ich včasné a dôsledné vykonávanie a na upevňovanie štátnej a pracovnej disciplíny;
- b) sústavne kontrolovať rozvoj národného hospodárstva, jeho proporcionalitu a efektívnosť, najmä z hľadiska plnenia úloh štátneho plánu, a to ako za celé národné hospodárstvo, tak i za jednotlivé odvetvia, podniky a iné organizácie a územné celky, pôsobiť na predchádzanie a prekonávanie porúch a nedostatkov a pomáhať tak aktívne zabezpečovať plnenie hlavných úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva;
- c) chrániť celospoločenské záujmy, bojovať proti nesprávnym rezortným, skupinovým, miestnym a osobným záujmom, ochraňovať socialistické vlastníctvo a usilovať sa o to, aby prostriedky spoločnosti sa vynakladali s najväčšou efektívnosťou a hospodárnosťou;
- d) preverovať a hodnotiť účelnosť organizačnej štruktúry a úroveň práce štátneho a hospodárskeho aparátu na všetkých stupňoch riadenia, najmä účinnosť kontroly a využívanie poznatkov získaných vnútornou kontrolou pre lepšie plnenie úloh a zvýšenie efektívnosti riadiacej práce; bojovať proti byrokratizmu, zovšeobecňovať a pomáhať uplatňovať pokrokové skúsenosti v praktickej činnosti štátnych a hospodárskych orgánov, navrhovať im potrebné organizačné, kádrové a iné opatrenia a tým prispievať ku skvalitneniu, zjednodušeniu a zhospodárnaniu ich organizácie a práce;
- e) kontrolovať stav a úroveň vybavovania sťažností, oznámení a podnetov pracujúcich v štátnych orgánoch a v socialistických organizáciách a dbať, aby sa z nich vyvodzovali bez prietahov konkrétne závery; využívať poznatky zo sťažností, oznámení a podnetov pracujúcich pre kontrolnú činnosť a významnejšie z nich preverovať; pôsobiť na to, aby občania i spoločenské organizácie upozorňovali na nedostatky a domáhali sa ich odstránenia;

- f) koordinovať previerkovú a revíziu činnosť iných orgánov a organizácií; zjednocovať úsilie kontrolných a štatistických orgánov pre riešenie hlavných problémov, prispievať k rozvíjaniu ich činnosti a pôsobiť na vzájomné využívanie výsledkov rozborovej, previerkovej a revíznej práce; dbať, aby nedochádzalo k duplicitnému vykonávaniu kontrolnej a štatistickej činnosti, a aktívne pomáhať odstraňovať nedostatky zistené i inými kontrolnými orgánmi;
- g) vykonávať a organizovať v spolupráci s inými orgánmi rozbor, previerky a revízie v dôležitých otázkach národného hospodárstva;
- h) organizovať štatistické zisťovania celoštátneho, oblastného, krajského a okresného významu a vypracúvať rozbor stavu a vývoja celého národného hospodárstva i podľa jeho odvetví a územných celkov;
- ch) preverovať úroveň národohospodárskej evidencie a využívanie poznatkov získaných jej vedením v riadiacej práci, starať sa o zdokonaľovanie systému národohospodárskej evidencie i o jej zjednodušovanie pri súčasnom zvyšovaní jej kvality; presadzovať dodržiavanie pravdivosti, presnosti, úplnosti, včasnosti a pohotovosti národohospodárskej evidencie a včasné predkladanie správnych a úplných štatistických hlásení a výkazov nadriadeným alebo iným orgánom a čeliť neschváleným štatistickým vyšetrovaniam;
- i) sledovať rozvoj mechanizácie a automatizácie národohospodárskej evidencie, účelnosť organizácie, rozmiestnenie a využitie strojových počtovníckych staníc a výpočtových stredísk;
- j) rozvíjať a zovšeobecňovať pokrokové metódy a formy kontrolnej činnosti a národohospodárskej evidencie a využívať ich pre stále zvyšovanie úrovne riadiacej práce.

(2) Orgány ľudovej kontroly plnia jednotlivé úlohy uvedené v odseku 1 v rozsahu svojej pôsobnosti (§ 28 a 29).

TRETIA ČASŤ

Sústava orgánov ľudovej kontroly

§ 6

(1) Orgány ľudovej kontroly tvoria jednotnú, ústredne riadenú a ucelenú sústavu volených kolektívnych orgánov, ktoré plnia funkciu štátnej kontroly a štátnej štatistiky. Orgány ľudovej kontroly vykonávajú svoju činnosť podľa smerníc Ústredného výboru Komunistickej strany Československa a vlády; sú nezávislé na ministerstvách, iných ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch i na ostatných štátnych a hospodárskych orgánoch.

(2) V sústave orgánov ľudovej kontroly, v ich výstavbe, riadení a činnosti sa uplatňuje zásada demokratického centralizmu. Nižší orgán tejto sústavy je riadený vyšším orgánom, ktorému je tiež zodpovedný za správne a včasné plnenie úloh. Vyšší orgán ľudovej kontroly pomáha nižším orgánom pri plnení úloh a je oprávnený ich rozhodnutia, ak odporujú záujmom spoločnosti, meniť alebo zrušiť. Pokiaľ ide o rozhodnutie Komisie ľudovej kontroly a štatistiky Slovenskej národnej rady, uplatňuje Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky toto svoje oprávnenie prostredníctvom Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

(3) Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky riadi všetky orgány ľudovej kontroly; v tejto činnosti jej pomáha Komisia ľudovej kontroly a štatistiky Slovenskej národnej rady v rozsahu určenom štatútom orgánov ľudovej kontroly. Rozhodnutia Ústrednej komisie ľudovej kontroly a štatistiky sú záväzné pre všetky orgány ľudovej kontroly.

§ 7

(1) Sústavu orgánov ľudovej kontroly tvoria

- a) Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky,
- b) Komisia ľudovej kontroly a štatistiky Slovenskej národnej rady,
- c) krajské komisie ľudovej kontroly a štatistiky,
- d) okresné komisie ľudovej kontroly a štatistiky,
- e) závodné komisie ľudovej kontroly,
- f) miestne komisie ľudovej kontroly.

(3) Na čele každej komisie je predseda, ktorý má potrebný počet námestníkov (podpredsedov).

Komisie ľudovej kontroly a štatistiky**§ 8**

(1) Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky je podriadená vláde ako jej objektívny kontrolný orgán; je riadiacim článkom celej sústavy orgánov ľudovej kontroly.

(4) Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky predkladá vláde a Národnému zhromaždeniu zprávy o svojej činnosti.

§ 9

(1) Komisia ľudovej kontroly a štatistiky Slovenskej národnej rady je orgánom Slovenskej národnej rady a oblastným orgánom Ústrednej komisie ľudovej kontroly a štatistiky.

(3) Výkonný aparát Komisie ľudovej kontroly a štatistiky Slovenskej národnej rady je súčasťou jednotného aparátu Slovenskej národnej rady.

§ 10

(1) V každom kraji pôsobí krajská komisia ľudovej kontroly a štatistiky a v každom okrese okresná komisia ľudovej kontroly a štatistiky.

(3) V hlavnom meste Prahe pôsobí mestská komisia ľudovej kontroly a štatistiky, ktorá plní funkciu krajskej komisie; v obvodoch hlavného mesta Prahy pôsobia obvodné komisie ľudovej kontroly a štatistiky, ktoré plnia funkciu okresných komisií ľudovej kontroly a štatistiky i miestnych komisií ľudovej kontroly. Mestské komisie ľudovej kontroly a štatistiky pôsobia aj v Bratislave, v Brne, v Ostrave a v Plzni, kde plnia funkciu okresnej komisie.

Komisie ľudovej kontroly**§ 12**

(1) Závodné komisie ľudovej kontroly pôsobia vo výrobných, dopravných a obchodných podnikoch alebo závodoch, na veľkých stavbách, v strojových traktorových staniaciach, na štátnych majetkoch, vo veľkovýkrmniach, v šľachtiteľských a semenárskych staniaciach a v poľnohospodárskych nákupných a zásobovacích podnikoch, v podnikoch riadených národnými výbormi, v projektových organizáciách, v konštrukčných kanceláriách a vo výskumných ústavoch, ak tieto závody majú viac ako 100 pracovníkov. V závodoch s menším počtom pracovníkov sa zriadi závodná komisia ľudovej kontroly, ak to vyžaduje ich hospodársky význam; o zriadení

rozhodne okresná komisia ľudovej kontroly a štatistiky. Vo výnimočných prípadoch môžu sa závodné komisie ľudovej kontroly zriadiť i v zdravotníckych a školských zariadeniach, v zariadeniach sociálneho zabezpečenia a v predajniach štátneho obchodu, ak tak rozhodne okresná komisia ľudovej kontroly a štatistiky. Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky môže zo závažných dôvodov určiť, že závodné komisie ľudovej kontroly sa zriadia i v iných organizáciách, pokiaľ nie sú uvedené v odseku 2.

(2) Závodné komisie ľudovej kontroly sa nezriaďujú na ministerstvách a iných úradoch, národných výboroch, súdoch, prokuratúrach, školách, nadpodnikových orgánoch, orgánoch banky a poisťovne, v sporiteľniach a v jednotkách ozbrojených síl, v družstevných a iných spoločenských organizáciách a v ich podnikoch.

(3) V závodoch pôsobí jedna závodná komisia; v miestne odlúčených závodoch sa však zriaďujú samostatné závodné komisie.

§ 13

(1) Miestne komisie ľudovej kontroly pôsobia v obciach nad 1000 obyvateľov. V obciach s menším počtom obyvateľov sa zriadia komisie ľudovej kontroly, ak to vyžaduje ich hospodársky význam; o zriadení rozhodne okresná komisia ľudovej kontroly a štatistiky.

Členovia komisií

§ 14

(1) Členmi komisie ľudovej kontroly a komisie ľudovej kontroly a štatistiky môžu byť občania s politickým rozhľadom a bohatými životnými skúsenosťami, ktorí sú oddaní veci socializmu, majú príkladný pomer k práci a ľuďom, sú nezmieriteľní k nedostatkom, majú potrebné odborné znalosti a skúsenosti a požívajú dôveru spoluobčanov.

(2) Členovia komisie sú povinní neochvejne bojovať za dosiahnutie cieľov vytýčených Komunistickou stranou Československa, získavať pre ne pracujúcich, osobne plniť kontrolné úlohy, presviedčať sa na mieste o stave vecí, najmä kontrolovať účinnosť opatrení a prístup zodpovedných pracovníkov k zabezpečovaniu a plneniu zákonov a uznesení strany a vlády, byť v neustálom a priamom styku s pracujúcimi a ich organizáciami a presadzovať celospoločenské záujmy.

(3) Členstvo v komisii nie je zlučiteľné s riadiacou funkciou v orgáne alebo organizácii, ktoré príslušná komisia bezprostredne kontroluje.

§ 15

(1) Členstvo v komisii je čestnou funkciou, ktorú zvolení členovia vykonávajú spravidla mimo svojho pracovného času.

(2) Predsedom, podpredsedom (námestníkom), prípadne ďalším členom komisií ľudovej kontroly a štatistiky, ktorí pre výkon funkcie budú celkom uvoľnení z doterajšieho zamestnania, poskytnú organizácie, ktorých sú pracovníkmi, po dobu výkonu funkcie neplatené pracovné voľno. Odmenu za výkon funkcie im poskytuje príslušná komisia ľudovej kontroly a štatistiky podľa predpisov, ktoré vydá vláda. Odmena za výkon funkcie je súčasne náhradou ušlej mzdy. Členovia komisií ľudovej kontroly a štatistiky, ktorí sú pre výkon funkcie celkom uvoľnení z doterajšieho zamestnania, sa posudzujú z hľadiska predpisov o platenej dovolenke na zotavenie a pre účely nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia ako pracovníci štátneho aparátu.

(3) Členovia komisií ľudovej kontroly a štatistiky majú nárok na náhradu nutných výdavkov, ktoré im vzniknú pri výkone funkcie. Výdavky uhrádza komisia, ktorej sú členmi. Členom miestnych komisií ľudovej kontroly uhrádza nutné výdavky príslušný miestny (obvodný) národný výbor a členom závodných komisií ľudovej kontroly príslušná organizácia, v ktorej bola komisia zriadená. Náhrada nutných výdavkov prislúcha členom komisií primerane podľa platných predpisov o náhradách cestovných a iných výdavkov.

(4) Predsedovia komisií organizujú prácu komisie a jednotlivých jej členov, ktorí neboli celkom uvoľnení pre výkon funkcie zo svojho zamestnania tak, aby mohli vykonávať funkciu spravidla mimo svojho pracovného času. V nutných prípadoch je organizácia povinná poskytnúť na žiadosť predsedu komisie svojmu pracovníkovi, ktorý je členom komisie, na výkon funkcie v nevyhnutnej miere pracovné voľno a nahradiť mu ušlú mzdu vypočítanú podľa priemeru za posledné tri mesiace.

(5) Člen komisie nesmie byť pre svoju činnosť v komisii ukrátený na právach a nárokoch vyplývajúcich z pracovného pomeru, najmä nesmie byť preložený na pracovné miesto, ktoré by mu znemožňovalo alebo sťažovalo výkon funkcie, alebo na prácu menej kvalifikovanú, ani s ním nesmie byť rozviazaný pracovný pomer. Vedúci organizácie, v ktorej člen komisie pracuje, je za plnenie tejto povinnosti priamo a osobne zodpovedný. Ak poruší túto povinnosť, príslušný nadriadený orgán na podnet orgánu ľudovej kontroly je povinný urobiť nápravu.

§ 16

Dobrovoľní spolupracovníci

(1) Orgány ľudovej kontroly vykonávajú svoju činnosť za účasti dobrovoľných spolupracovníkov, ktorí sú oddaní veci socializmu a majú potrebné znalosti a skúsenosti.

(2) Dobrovoľní spolupracovníci vykonávajú svoju činnosť mimo svojho pracovného času. Ak to výnimočne nemožno zabezpečiť, poskytne im organizácia, ktorá ich na nevyhnutný čas uvoľní, náhradu ušlej mzdy vypočítanú podľa priemeru za posledné tri mesiace. Dobrovoľným spolupracovníkom miestnych komisií ľudovej kontroly uhradí nutné výdavky príslušný miestny (obvodný) národný výbor, dobrovoľným spolupracovníkom závodných komisií ľudovej kontroly príslušná organizácia, kde táto komisia pôsobí, a to primerane podľa platných predpisov o náhradách cestovných a iných výdavkov. Dobrovoľným spolupracovníkom komisií ľudovej kontroly a štatistiky uhradia nutné výdavky podľa tých istých predpisov príslušné komisie ľudovej kontroly a štatistiky.

(3) Dobrovoľní spolupracovníci požívajú ochranu ako členovia orgánov ľudovej kontroly (§ 15 ods. 5).

§ 17

Aparát komisií

(1) Komisie ľudovej kontroly a štatistiky (§ 8 až 11) majú výkonný aparát, prácu ktorého riadi predseda komisie.

(2) Pracovné a platové pomery pracovníkov aparátu komisií sa spravujú predpismi platnými pre pracovníkov štátneho aparátu; celkový počet týchto pracovníkov určí vláda, ich počet v aparáte jednotlivých komisií určuje Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky.

(3) Vedúcich pracovníkov aparátu komisií ľudovej kontroly a štatistiky vymenúva a odvoláva na návrh predsedu príslušná komisia. Vymenovanie a odvolanie nadobúda platnosť, ak ich potvrdí predseda komisie vyššieho stupňa.

(4) Komisie ľudovej kontroly (§ 12 a 13) výkonný aparát nemajú.

§ 18

(1) Náklady na činnosť komisií ľudovej kontroly a štatistiky sa uhradzujú zo štátneho rozpočtu.

(2) Výdavky spojené s činnosťou komisií ľudovej kontroly uhradzujú miestne (obvodné) národné výbory, v územnom obvode ktorých sú miestne komisie ľudovej kontroly zriadené, a organizácie, v ktorých pôsobia závodné komisie ľudovej kontroly. Miestne (obvodné) národné výbory a organizácie sú najmä povinné bezplatne poskytovať pre plnenie úloh komisie vhodné miestnosti, postarať sa o riadne uloženie jej spisového materiálu a o iné jej potreby potrebné pre správny výkon jej funkcie, ako aj vykonávať pre ňu bezplatne potrebné administratívne práce.

ŠTVRTÁ ČASŤ

Volby členov orgánov ľudovej kontroly

§ 23

Sľub

(1) Zvolení členovia komisií skladajú tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike a veci socializmu, že sa budem spravovať ústavou a ostatnými zákonmi a že budem zachovávať štátne, hospodárske a služobné tajomstvo. Budem nezmieriteľne bojovať za presadzovanie celospoločenských záujmov, najmä za splnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva, upevňovanie štátnej disciplíny a posilňovanie ochrany majetku v socialistickej vlastníctve.“

§ 24

Odvolanie z funkcie

(1) Člen komisie môže byť odvolaný z funkcie, ak porušil svoje povinnosti alebo stratil z iného dôvodu dôveru pracujúcich.

§ 25

Uvoľnenie z funkcie

Ak člen komisie nemôže pre chorobu alebo inú vážnu prekážku trvale vykonávať svoju funkciu, môže byť z funkcie uvoľnený. O uvoľnení rozhoduje komisia, o ktorej člena ide.

§ 26

Doplňovacie voľby

(1) Ak počas funkčného obdobia klesne počet členov komisie a ak tým dôjde k ohrozeniu jej riadnej činnosti, najmä ak sa zníži počet členov viac ako o jednu štvrtinu, na zvyšok volebného obdobia sa vykonávajú doplnňovacie voľby.

§ 27

Uverejnenie volieb

Zvolenie i odvolanie členov komisií sa zverejňuje tlačou alebo iným vhodným spôsobom.

PIATA ČASŤ
Pôsobnosť orgánov ľudovej kontroly

§ 28
Pôsobnosť komisií ľudovej kontroly a štatistiky

(1) Ústrednej komisii ľudovej kontroly a štatistiky prislúcha pri plnení úloh podľa § 5 najmä

- a) organizovať a vykonávať kontrolu a štatistiku vo všetkých odvetviach a odboroch národného hospodárstva a kultúry a vo všetkých úsekoch štátnej správy,
- b) metodicky riadiť kontrolnú a štatistickú činnosť vykonávanú inými orgánmi a organizáciami a sledovať plnenie úloh v celej oblasti kontroly a národohospodárskej evidencie,
- c) koordinovať národohospodársku evidenciu a riešiť všeobecné otázky týkajúce sa celej národohospodárskej evidencie, zúčastňovať sa na metodickom riadení účtovnej evidencie (§ 44) a usmerňovať operatívno-technickú evidenciu.

(2) Kontrolnú činnosť a národohospodársku evidenciu vykonávanú inými orgánmi a organizáciami metodicky riadi, prípadne usmerňuje Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky najmä tým, že

- a) vydáva po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi záväzné smernice pre organizovanie a vykonávanie kontrolnej činnosti a národohospodárskej evidencie,
- b) vydáva záväzné smernice pre zostavovanie, predkladanie, prípadne spracovanie výkazov a dbá na to, aby národohospodárska evidencia bola vedená v súlade s potrebami riadenia a plánovania národného hospodárstva,
- c) stará sa o zjednocovanie vzorov evidencie a dokladov, najmä pre účely mechanizácie a automatizácie spracovania údajov,
- d) udeľuje predchádzajúci súhlas na vykonávanie štatistických zisťovaní akéhokoľvek druhu a ustanovuje podmienky, za ktorých môžu tieto zisťovania vykonávať iné orgány a organizácie,
- e) dozerá na odbornú prípravu pracovníkov z odboru kontroly a národohospodárskej evidencie.

(3) Ostatným komisiám ľudovej kontroly a štatistiky patrí pôsobnosť podľa odseku 1 v územných obvodoch, pre ktoré boli zriadené, a to v rozsahu, ktorý ustanoví štatút vydaný Ústrednou komisiou ľudovej kontroly a štatistiky po schválení vládou, a pokiaľ ide o Komisiu ľudovej kontroly a štatistiky Slovenskej národnej rady tiež po schválení Predsedníctvom Slovenskej národnej rady. Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky môže aj ustanoviť, že jedna komisia vykonáva pôsobnosť pre niekoľko územných obvodoch.

§ 29
Pôsobnosť komisií ľudovej kontroly

(1) Závodným komisiám ľudovej kontroly prislúcha vykonávať účinnú kontrolu hospodárskej činnosti a plnenia úloh v závodoch, v ktorých boli zriadené, miestnym komisiám ľudovej kontroly v miestnych orgánoch a organizáciách nimi riadených v ich územných obvodoch.

(2) Závodné a miestne komisie ľudovej kontroly plnia aj úlohy, ktoré im uložia komisie ľudovej kontroly a štatistiky; oznamujú týmto komisiám závažné skutočnosti porušovania štátnej disciplíny a ohrozenia celospoločenských záujmov, ak je to nevyhnutne treba na urobenie nápravy.

(3) Pôsobnosť komisií ľudovej kontroly podrobnejšie ustanoví štatút (§ 28 ods. 3).

§ 30

Kontrolná pôsobnosť orgánov ľudovej kontroly sa nevzťahuje na sudcovskú a prokurátorskú činnosť.

ŠIESTA ČASŤ**Hlavné zásady činnosti orgánov ľudovej kontroly****§ 31**

(1) Hlavnou metódou činnosti orgánov ľudovej kontroly je práca s ľuďmi, kontrola na mieste, zbavená formalizmu, ktorá vytvorí podmienky pre vecnú nápravu zistením príčin odhalených nedostatkov, adresnou kritikou a tak podstatne prehĺbi výchovný význam kontroly. Orgány ľudovej kontroly plnia preto všetky svoje úlohy za účasti pracujúcich a ich organizácií a plne využívajú ich skúsenosti a poznatky; zovšeobecňujú aj dobré skúsenosti získané pri výkone kontroly.

(2) Pri vykonávaní a organizovaní kontroly orgány ľudovej kontroly používajú také metódy, ktoré zabezpečujú správnosť a úplnosť kontrolných zistení a vedú k predchádzaniu vzniku nedostatkov a závad; vzniknuté nedostatky a závady rýchle odhaľujú, domáhajú sa ich odstránenia priamo na mieste, sledujú výsledky urobených opatrení až do urobenia skutočnej nápravy a dbajú, aby sa zamedzila možnosť opakovania nedostatkov a závad.

(3) Najdôležitejšou formou činnosti orgánov ľudovej kontroly je preventívna a sústavná ekonomická kontrola. Orgány ľudovej kontroly využívajú pri tejto činnosti popri skúsenostiach pracujúcich najmä údaje získané zo štatistických zistení, z účtovnej evidencie, ekonomických rozborov a poznatkov čerpaných z kontrolnej činnosti pre sústavné sledovanie vývoja ekonomiky organizácií, odvetví a celého národného hospodárstva, zisťujú nebezpečenstvo vzniku nedostatkov a disproporcií a odhaľujú rezervy a možnosti dosiahnutia lepších výsledkov v hospodárení.

(4) Orgány ľudovej kontroly pôsobia na to, aby všetky riadiace orgány i ostatné články kontrolného systému dôsledne vykonávali účinnú kontrolu, aby nezmieriteľne bojovali proti každej nedisciplinovanosti, nevhodným a iným konaniam, ktoré sú v rozpore so záujmami spoločnosti, a aby sa v prípadoch, v ktorých na urobenie nápravy by nestačili prostriedky spoločenského pôsobenia, proti zodpovedným pracovníkom dôsledne uplatňovali príslušné zákonné sankcie.

(5) Orgány ľudovej kontroly plnia svoje úlohy v súčinnosti s ústrednými orgánmi štátnej správy, národnými výbormi a inými štátnymi orgánmi a socialistickými organizáciami.

§ 32**Riadenie činnosti orgánov ľudovej kontroly**

(1) Činnosť všetkých orgánov ľudovej kontroly je riadená jednotným plánom hlavných úloh, ktorý zostavuje Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky; tento plán schvaľuje vláda. Plán hlavných úloh rozpracúvajú jednotlivé orgány ľudovej kontroly vo svojich plánoch činnosti. Orgány ľudovej kontroly sa vo svojej činnosti okrem toho spravujú smernicami a pokynmi vyšších orgánov ľudovej kontroly.

(2) Predseda komisie ľudovej kontroly a štatistiky i komisie ľudovej kontroly je povinný pozastaviť výkon rozhodnutia komisie, ktoré nie je v súlade so smernicami a uzneseniami Komunistickej strany Československa, zákonmi, nariadeniami alebo uzneseniami vlády; takú vec predloží neodkladne na rozhodnutie komisií vyššieho stupňa a predseda Ústrednej komisie ľudovej kontroly a štatistiky vláde. Predseda komisie vyššieho stupňa je povinný za rovnakých podmienok pozastaviť výkon uznesenia komisie nižšieho stupňa a predložiť takú vec neodkladne na

rozhodnutie komisii, ktorej je predsedom. Ak ide o výkon rozhodnutia Komisie ľudovej kontroly a štatistiky Slovenskej národnej rady, predloží sa vec Predsedníctvu Slovenskej národnej rady.

SIEDMA ČASŤ

Oprávnenia orgánov ľudovej kontroly

§ 33

(1) Orgány ľudovej kontroly sú oprávnené

- a) vykonávať v štátnych orgánoch a v socialistických organizáciách previerky a revízie a všetky úkony, ktoré sú potrebné pre výkon kontrolnej a štatistickej činnosti;
- b) požadovať od orgánov a organizácií v obvode svojej pôsobnosti, aby predložili zprávy, výkazy a iné písomnosti umožňujúce poznať stav plnenia úloh a činnosť zodpovedných pracovníkov;
- c) vyzvať zodpovedných pracovníkov kontrolovaných orgánov a organizácií, aby podali ústne alebo písomné zprávy a vysvetlenia o stave plnenia úloh a o príčinách zistených nedostatkov;
- d) požadovať od zodpovedných pracovníkov kontrolovaných orgánov a organizácií, aby zistené závady a nedostatky operatívne odstraňovali, navrhovať účinné opatrenia na urobenie nápravy a upozorňovať vedúcich nadriadených orgánov alebo organizácií na závažné skutočnosti zistené kontrolou;
- e) ukladať kontrolovaným orgánom a organizáciám neodkladné odstránenie zistených závad, ak nebudú odstránené operatívne už pri výkone kontroly;
- f) zúčastňovať sa prostredníctvom poverených členov, prípadne prostredníctvom pracovníkov svojho aparátu na dôležitých rokovaniach ministerstiev a ostatných ústredných orgánov, odborov Slovenskej národnej rady, národných výborov a na rokovaniach riadiacich orgánov iných organizácií.

(2) Komisie ľudovej kontroly a štatistiky sú oprávnené uložiť kontrolovaným orgánom a organizáciám, aby až do rozhodnutia príslušných orgánov sa zastavilo vydávanie peňažných prostriedkov a vecných hodnôt alebo vykonávanie nezákonného rozhodnutia alebo činnosti, ak je nebezpečenstvo, že národnému hospodárstvu vznikne škoda.

(3) Poverení členovia a pracovníci aparátu komisií ľudovej kontroly a štatistiky a poverení členovia komisií ľudovej kontroly sú oprávnení na všetky úkony, ktoré sú potrebné na vykonanie kontroly alebo na splnenie inej úlohy orgánu ľudovej kontroly; sú aj oprávnení vstupovať do všetkých miestností, zariadení a objektov a zabezpečovať originálne doklady. Rovnaké oprávnenia majú v rozsahu daného poverenia i dobrovoľní spolupracovníci orgánov ľudovej kontroly.

(4) Členovia a pracovníci aparátu orgánov ľudovej kontroly i ich dobrovoľní spolupracovníci sú povinní zachovávať štátne, hospodárske a služobné tajomstvo, o ktorom sa dozvedia pri svojej činnosti. Táto povinnosť mlčanlivosti trvá i po skončení funkcie alebo pracovného pomeru.

§ 34

Povinnosti orgánov, organizácií a občanov

(1) Všetky orgány, organizácie a ich pracovníci sú povinní pomáhať orgánom ľudovej kontroly (ich povereným členom a povereným pracovníkom ich aparátu) v ich činnosti, najmä im v určených lehotách predložiť požadované plány, listiny, spisy a iné doklady, ako aj podať správne a pravdivé vysvetlenia, zprávy a oznámenia, i keď obsahujú skutočnosti tvoriace štátne, hospodárske alebo služobné tajomstvo; členom komisií a pracovníkom ich aparátu môžu sa však oznámiť skutočnosti tvoriace štátne tajomstvo len vtedy, ak sa preukážu osobitným poverením.

(2) Všetky orgány a organizácie sú povinné orgánom ľudovej kontroly v určených lehotách poskytovať aj vyžiadané odborné posudky a podávať im zprávy o stave a výsledkoch vyšetrenia a konania alebo o opatreniach, na ktoré orgány ľudovej kontroly dali podnet alebo ktoré v rámci svojho oprávnenia uložili vykonať.

(3) Všetky orgány, organizácie i jednotliví občania sú povinní poskytovať komisiám ľudovej kontroly a štatistiky v určených lehotách správne a pravdivo všetky údaje a zprávy, ktoré sú potrebné pre účely národohospodárskej evidencie.

Opatrenia pre upevňovanie štátnej disciplíny

§ 35

Orgány ľudovej kontroly pôsobia pri svojej činnosti predovšetkým výchovne, najmä kritikou chýb a nedostatkov spojenou s radou alebo dohovaraním. Môžu aj navrhovať vedúcim kontrolovaných alebo nadriadených orgánov a organizácií alebo príslušným štátnym orgánom, prípadne spoločenským organizáciám, aby sa zistené porušenia štátnej a pracovnej disciplíny zodpovednými pracovníkmi prejednali a aby sa voči nim uplatnili výchovné opatrenia spoločenského pôsobenia alebo vyvodili iné primerané dôsledky. Ak by také výchovné pôsobenie nebolo podľa povahy prípadu postačujúce, môžu komisie ľudovej kontroly a štatistiky použiť opatrenia podľa ďalších ustanovení tejto časti. Trestné činy orgány ľudovej kontroly neodkladne oznámia prokurátorovi alebo bezpečnostným orgánom.

§ 36

(1) Tomu, kto nesplní niektorú povinnosť uloženú týmto zákonom a inými právnymi predpismi v odbore kontroly a národohospodárskej evidencie alebo povinnosť uloženú na ich podklade orgánmi ľudovej kontroly, môže predseda alebo poverený člen alebo splnomocnený pracovník komisie ľudovej kontroly a štatistiky uložiť poriadkovú pokutu do 500 Kčs, a to i opätovne.

(2) O odvolaní proti uloženiu poriadkovej pokuty rozhoduje komisia ľudovej kontroly a štatistiky, ktorej člen alebo pracovník poriadkovú pokutu uložil, alebo užšia komisia zvolená z jej členov.

§ 37

(1) Zodpovedným pracovníkom kontrolovaných orgánov alebo organizácií, ktorí pri výkone svojej funkcie porušili štátnu disciplínu najmä tým, že neplnili zákony, nariadenia alebo uznesenia vlády, podali nadriadeným orgánom alebo orgánom ľudovej kontroly nesprávne informácie alebo vykonávali nepovolené štatistické zisťovania, možno uložiť podľa povahy prípadu ako kárne opatrenie pokarhanie alebo pokarhanie so znížením platu až o 15 % na dobu najviac 3 mesiacov alebo pozbavenie funkcie.

(2) Ak zodpovední pracovníci porušili pri výkone svojej funkcie štátnu disciplínu na úseku tvorby a dodržiavania cien, nehospodárne vynakladali finančné prostriedky, nehospodárne nakladali s materiálom, strojmi a inými vecnými hodnotami alebo zavinili hrubé neporiadky v národohospodárskej evidencii a ak by uloženie kárnych opatrení podľa odseku 1 nebolo vhodné, môže sa im uložiť ako kárne opatrenie pokuta, a to až do trojnásobku ich priemerných mesačných zárobkov.

(3) Pracovníkom voleným do funkcie plenárnym zasadnutím národného výboru, ako aj voleným pracovníkom iných orgánov a organizácií nemožno uložiť kárne opatrenie pozbavenia funkcie; v takom prípade podá komisia ľudovej kontroly a štatistiky návrh na odvolanie týchto pracovníkov orgánu oprávnenému rozhodnúť o ich odvolaní z funkcie.

(4) Kárne opatrenie možno uložiť len do jedného roku od zistenia kárneho previnenia.

§ 38

(1) Zodpovedným pracovníkom kontrolovaných orgánov alebo organizácií, ktorí pri výkone svojej funkcie zavinili, že bola spôsobená škoda štátu, najmä na národnom majetku, možno uložiť peňažnú náhradu. Ak škodu spôsobilo niekoľko pracovníkov spoločne, určí sa peňažná náhrada pre každého oddelene podľa jeho účasti na vzniknutej škode. Peňažná náhrada sa ukladá vo výške škody spôsobenej štátu, najviac však v sume rovnajúcej sa trojnásobku priemerného mesačného zárobku zodpovedného pracovníka.

(2) Ak bola uložená peňažná náhrada, nemôže poškodená organizácia uplatňovať nárok na náhradu škody podľa predpisov o záväzkoch na náhradu škody spôsobenej pracovníkom porušením povinnosti z pracovného pomeru. Tým však nie je dotknutý nárok organizácie na náhradu škody v prípadoch, v ktorých pracovník zodpovedá organizácii za spôsobenú škodu v plnej výške; náhrada škody sa však zníži o sumu uloženej peňažnej náhrady.

(3) Ak škoda nebola spôsobená úmyselne, môže komisia ľudovej kontroly a štatistiky v odôvodnených prípadoch výšku peňažnej náhrady určiť nižšou sumou, než je ustanovené v odseku 1; pritom sa prihliadne na hľadiská uvedené v § 39 ods. 2. Výška náhrady musí však byť najmenej jedna tretina skutočnej škody, a ak táto škoda prevyšuje trojnásobok priemerného mesačného zárobku zodpovedného pracovníka, musí byť najmenej sumou rovnajúcou sa jeho priemernému zárobku za jeden mesiac.

§ 39

(1) Podkladom pre rozhodnutie o uložení kárneho opatrenia a peňažnej náhrady je čo najpresnejšie a najúplnejšie zistený stav veci, ktorý musí byť zrejmý zo zápisnice o previerke alebo revízii alebo o vykonaní iného miestneho vyšetrenia. S obsahom zápisnice musí byť zodpovedný pracovník v potrebnom rozsahu oboznámený a je povinný podať k nemu v určenej lehote písomné vysvetlivky, najmä o príčinách vzniku a trvania zistených závad a nedostatkov. Námiety zodpovedného pracovníka treba preveriť, ak môžu mať vplyv na rozhodnutie. Pred vydaním rozhodnutia treba vec prejednať so zástupcami príslušných spoločenských organizácií a kontrolovanej organizácie, prípadne nadriadeného orgánu.

(2) Kárne opatrenia a peňažné náhrady ukladá predseda komisie ľudovej kontroly a štatistiky, ktorá porušenie štátnej disciplíny alebo škodu štátu zistila. Pri ukladaní kárneho opatrenia a peňažnej náhrady zodpovednému pracovníkovi sa prihliadne najmä na jeho pomer k práci a spoločenskému vlastníctvu, na povahu a mieru zavinenia a na jeho osobné a hospodárske pomery.

(3) Priemerný mesačný zárobok pre tieto účely sa vypočíta z hrubého zárobku, ktorý bol zodpovednému pracovníkovi zúčtovaný za posledných dvanásť kalendárnych mesiacov pred zistením kárneho previnenia alebo škody komisiou ľudovej kontroly a štatistiky. Pritom sa neprihliada na jednorazové odmeny.

(4) Proti rozhodnutiu o uložení kárneho opatrenia alebo peňažnej náhrady možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia; o odvolaní rozhoduje komisia vyššieho stupňa alebo užšia komisia zvolená z jej členov.

(5) Vykonateľné rozhodnutie o uložení kárneho opatrenia sa založí do kádrového spisu pracovníka. Ak nebolo pracovníkovi v ďalších dvoch rokoch uložené iné kárne opatrenie, ani nebol súdne potrestaný, vyradí sa rozhodnutie z kádrového spisu.

(6) Uloženie kárneho opatrenia alebo peňažnej náhrady môže sa v záujme zvýšenia výchovného účinku zverejniť v tlači alebo iným vhodným spôsobom.

§ 40

(1) Orgány a organizácie sú povinné bez prietahov uskutočniť vykonateľné rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty, kárneho opatrenia alebo peňažnej náhrady. Ak ide o peňažnú náhradu alebo pokutu, organizácia ich zrazí z platu až do výšky 25% hrubého mesačného zárobku zodpovedného pracovníka. Tieto zrážky sa môžu vykonávať spolu s prípadnými zrážkami z iných dôvodov len v medziach ustanovených predpismi o exekúcii na plat. Peňažné náhrady a pokuty možno na základe vykonateľného rozhodnutia vymáhať aj súdnou exekúciou.

(2) Peňažné náhrady a pokuty pripadajú štátu; zaplatené sumy sa odvádzajú ako príjmy ústredného rozpočtu do troch dní od ich vybrania okresnému národnému výboru, v obvode ktorého je sídlo organizácie, ktorá zrážky vykonáva. Tento národný výbor aj kontroluje včasné vykonávanie zrážok i ich odvod.

ÔSMA ČASŤ

Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 41

(1) Voľby závodných a miestnych komisií ľudovej kontroly sa vykonávajú postupne podľa podmienok jednotlivých závodov a miest.

(2) Pre prvé voľby orgánov ľudovej kontroly môže volebný poriadok, ktorý vydá Ústredný výbor Národného frontu, ustanoviť potrebné odchýlky.

§ 42

(1) Ústredný úrad štátnej kontroly a štatistiky, Oblastné oddelenie štátnej kontroly a štatistiky v Bratislave a krajské a okresné oddelenia štátnej kontroly a štatistiky sa zrušujú; vedúci týchto orgánov vykonávajú úlohy a oprávnenia príslušných komisií ľudovej kontroly a štatistiky až do zvolenia členov komisie a prevzatia funkcie jej predsedom.

(2) Pracovníci orgánov uvedených v odseku 1 stávajú sa pracovníkmi aparátu komisií ľudovej kontroly a štatistiky.

(3) Prostriedky určené štátnym plánom a štátnym rozpočtom pre orgány zrušené podľa odseku 1 pripadajú príslušným komisiám ľudovej kontroly a štatistiky, ktoré prevezmú aj správu majetku zvereného zrušeným orgánom a vykonávajú i ostatné práva, ktoré im prislúchali.

§ 44

Zásady pre účtovnú evidenciu ustanoví vláda. Metodické riadenie účtovnej evidencie a dohľad nad jej uskutočňovaním vykonáva Ministerstvo financií po dohode s Ústrednou komisiou ľudovej kontroly a štatistiky.

§ 45

Na zabezpečenie úloh prislúchajúcich orgánom ľudovej kontroly a na uplatňovanie ich oprávnení môže Ústredná komisia ľudovej kontroly a štatistiky vydávať vykonávacie predpisy.

§ 46

(1) Zrušujú sa:

1. zákon č. 56/1961 Zb. o zriadení Ústredného úradu štátnej kontroly a štatistiky;
2. zákon č. 99/1961 Zb. o štátnej kontrole, štatistike a ostatných odboroch národohospodárskej evidencie;
3. vyhláška ministra-predseda Ústredného úradu štátnej kontroly a štatistiky č. 26/1962 Zb. o ukladaní kárnych opatrení a peňažných náhrad orgánmi štátnej kontroly a štatistiky.

(2) Vládne nariadenie č. 30/1958 Zb., ktorým sa ustanovujú zásady pre účtovnú evidenciu v znení vládneho nariadenia č. 120/1961 Zb. a ostatné predpisy v odbore kontroly a národohospodárskej evidencie zostávajú nedotknuté.*)

§ 47

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

*) Zoznam platných predpisov z odboru štátnej kontroly a štatistiky bol uverejnený vo Vestníku Ústredného úradu štátnej kontroly a štatistiky, ročník III., čiastka 21-22 z 22. decembra 1962.

